

Iedereen heeft

Voetbaltalent

nummer
58

SAMEN TALENT ONTWIKKELEN

Opleiding UEFA Pro

Deelnemers, docenten en
leercoaches aan het woord

Zes kerntaken van de trainer-coach
in het betaalde voetbal

Ervaringsleren anno 2019

Internationale driedaagse in Zeist

Nog meer maatwerk en ontwikkelen in de praktijk

UEFA Pro nieuwe stijl

Jaarlijks ligt de opleiding UEFA Pro van de KNVB onder een vergrootglas. Wie worden toegelaten, hoe vergaat het de deelnemers en wie haalt wanneer het diploma om officieel als hoofdtrainer in het betaalde voetbal werkzaam te mogen zijn? De Voetbaltrainer volgde de afgelopen maanden een aantal betrokkenen en werd zo in staat gesteld om zich een gedetailleerd beeld te vormen van deze trainersopleiding van de bovenste plank.

Wie hebben meegewerkt aan dit artikel?

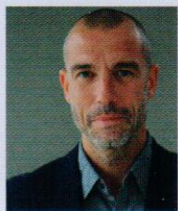
Marco Bout is Coördinator Voetbalopleidingen van de KNVB Academie. In die rol is hij medeverantwoordelijk voor het programma van de vernieuwde opleiding UEFA Pro.

Vanessa de Knecht is opleidingsontwikkelaar bij de KNVB en tevens verantwoordelijk voor het programma van UEFA Pro op onderwijskundig en didactisch gebied, de functieprofielen en de toetsing.

Dennis Demmers en Gert Aandewiel zijn de twee docenten bij UEFA Pro. Daarnaast zijn zij ook senior hoofddocent bij de KNVB en als zodanig betrokken bij de opleidingen UEFA A en B.

Sef Vergoossen en Gerard Marsman zijn twee van de vier leercoaches bij UEFA Pro.

Rick Kruys en Willem Weijs zijn twee van de deelnemers aan de opleiding UEFA Pro.

Marco Bout: 'Voor het inhoudelijke programma van de opleiding UEFA Pro hebben we een zogenaamd 'leerteam', dat bestaat uit twee docenten (Dennis Demmers en Gert Aandewiel) en de vier leercoaches

Dwight Lodeweges, Gerard Marsman, Sef Vergoossen en Hans Westerhof. Dennis en Gert richten zich beiden

in de praktijk op de helft van alle deelnemers. Het leerteam wordt in de praktijk aangevuld met experts en uiteraard is er een belangrijke rol voor de praktijkbegeleiders bij de BVO's. De leercoaches hebben ieder drie of vier deelnemers onder hun hoede (zie kader op pagina 53, red.). Het leerteam komt zeven keer per jaar bij elkaar om de opleiding steeds te evalueren en de komende

bijeenkomsten voor te bereiden. Inhoudelijk is er uitwisseling en ontwikkelingen worden met elkaar besproken. Ook zijn zij aanwezig bij de bijeenkomsten van hun groep deelnemers die bij hun stageclub een compleet dagprogramma verzorgen. De leercoaches en de docenten bezoeken de deelnemers ook individueel en hebben bij gelegenheid telefonisch contact met hen en hun praktijkbegeleiders.'

Opleidingsprofiel

Marco Bout: 'We leiden op voor het diploma UEFA Pro om werkzaam te zijn als trainer-coach in het betaalde voetbal. Nu is het betaalde voetbal een heel breed begrip: een trainer in het linker rijtje van de Eredivisie werkt in een totaal andere wereld dan een trainer in het rechter rijtje van de Keuken Kampioen Divisie. Beide betreffen betaald voetbal. Waar leggen we nu in onze opleiding de lat? Dat is een moeilijk vraagstuk. Denk aan de grote diversiteit van instroom van de deelnemers. Ik doel dan niet alleen op het onderscheid tussen ex-profs en trainer-coaches zonder spelerservaring in het betaalde voetbal. Sommigen hebben relatief weinig trainerser-

varing, anderen veel meer in het hogere amateurvoetbal dan wel (bij de jeugd in) het betaald voetbal. Op het moment dat je slaagt voor UEFA Pro, dan ben je startbekwaam om in het betaald voetbal te werken als hoofdtrainer-coach. Daarmee is niet gezegd dat iedere ex-deelnemer als vanzelfsprekend ook direct geschikt is om te gaan werken bij een topclub in de Eredivisie. Het kan wel, maar vaak is ervaring opdoen op lager niveau logisch of wenselijk. Sommigen komen misschien wel in die gelegenheid, terwijl anderen een langer ervaringstraject nodig hebben en in de Keuken Kampioen Divisie of eerst als assistent verdergaan.

Door de toegenomen complexiteit binnen de top van het betaalde voetbal voldoen wij als KNVB eigenlijk niet meer door enkel de opleiding UEFA Pro aan te bieden. Het zou goed kunnen dat in de nabije toekomst een soort UEFA Pro Plus, of zogenaamde masterclasses komen om hier beter invulling aan te geven en een wenselijk vervolg aan de UEFA Pro te geven. Vanuit de richtlijnen van de UEFA en vanuit de kwalificatiestructuur Sport van NOC*NSF ligt bij UEFA Pro de nadruk op het coachen van wedstrijden, het geven van trainingen, het begeleiden van je spelers en staf. Dat zijn de kerntaken van het profiel. Daar is niets mis mee. Aan de andere kant is het denkbaar dat op deelgebieden nog meer verdieping nodig is. Wij bieden opleidingen aan op basis van een beroepsprofiel. Het is wel goed om te melden dat die opleidingen niet letterlijk op elkaar aansluiten. Als je kijkt naar de piramide van de opleidingsniveaus dan zie je ruimte tussen de verschillende lagen. Die symboliseren de zogenaamde ervaringsjaren. Het eindniveau van UEFA B is niet per definitie het beginniveau van UEFA A. Oftewel, het slagen voor UEFA B is op zichzelf nog niet voldoende om direct door te stromen naar UEFA A. Je moet aan-

tonen dat je ervaring hebt opgedaan op het niveau waarvoor je bent opgeleid en tevens bijscholingen volgen om up-to-date te blijven.'

Lesrooster

Marco Bout: 'We hebben nu minder centrale bijeenkomsten in Zeist met alle deelnemers, namelijk vier plus één internationale driedaagse (zie pagina's 58 en 59). De nadruk bij de opleiding UEFA Pro is nog meer op de praktijk komen te liggen. De ontwikkeling van de deelnemers komt nu vooral tot stand op de stageplek en/of in hun werkomgeving.'

Stage

Marco Bout: 'Bij de opleidingen op het niveau van UEFA C/B/A lukt het vrijwel altijd goed om een goede stageplaats te vinden waar de deelnemer de ruimte krijgt om zelf aan de slag te gaan. Bij UEFA Pro is dat wat lastiger, want de wedstrijd van morgen moet gewonnen worden. En dat komt soms op gespannen voet te staan met de opleidingswens om specifieke zaken echt te kunnen oefenen. Belangrijk is dus dat er vooraf goede afspraken worden gemaakt met de club en hoofdtrainer-coach in kwestie. Hier gaat het dus om individuele personen, maar ook de be-

KNVB ACADEMIE

Datum	Soort bijeenkomst	Onderwerpen (globaal)
Maart/april 2019	Maatwerkbezoek docent en leercoach	Persoonlijke ontwikkeling deelnemer
22 en 23 mei 2019	Start - centrale bijeenkomst (tweedaagse)	Informatie opleiding - keymoments - voetbaltechnisch beleid start seizoen - managen begeleidingsteam - ontwikkelen jaarplan
Juli/augustus 2019	Maatwerkbezoek docent en leercoach	Training geven en persoonlijke ontwikkeling deelnemer
Juli/Augustus 2019	Groepsbijeenkomst 1 (3 dagen)	1 ^e wedstrijdperiode training geven - peerfeedback - visie trainer-coach BVO - performance (docent en leercoach aanwezig)
4 september 2019	Centrale bijeenkomst 2 (1 dag)	Voetbaltechnisch beleid - samenstellen begeleidingsteam -
September - december	Maatwerkbezoek docent	Persoonlijke ontwikkeling algemeen en per kerntaak
28 - 30 oktober 2019	Centrale bijeenkomst 3 (internationaal)	Internationale wedstrijdanalyses en trainingen - data en performance
December - januari	Groepsbijeenkomst 2 (3 dagen)	2 ^e wedstrijdperiode training geven - peerfeedback - beleid (BVO) - managen begeleidingsteam - persoonlijke ontwikkeling
12 februari 2020	Centrale bijeenkomst 4 (1 dag)	Media - managen van het begeleidingsteam
Maart/april 2020	Groepsbijeenkomst 3 (3 dagen)	Coachen van wedstrijden - managen van het begeleidingsteam - peerfeedback - persoonlijke ontwikkeling
Maart/april 2020	Maatwerkbezoek docent/leercoach	Persoonlijke ontwikkeling deelnemer algemeen en per kerntaak
29 april 2020	Centrale bijeenkomst 5 Inspiratiesessie	Inspirerende sprekers over diverse onderwerpen

Deelnemers en hun leercoaches

Dwight Lodeweges en **Dennis Demmers**

Rick Kruys (FC Utrecht)

Rogier Meijer (NEC Nijmegen)

Jessica Torny (Nationaal vrouwen onder 19, stage bij Heracles)

Gerard Marsman en **Dennis Demmers**

Dirk Kuijt (Feyenoord)

Willem Weijs (NAC Breda)

Kristof Aelbrecht (Jong PSV / Fortuna Sittard)

Virgilio Teixeira (ADO Den Haag)

Sef Vergoossen en **Gert Aandewiel**

Dave Vos (Jong Ajax)

Paul Simonis (Willem II)

Kevin Hofland (Fortuna Sittard)

Rob Penders (Helmond Sport)

Hans Westerhof en **Gert Aandewiel**

John Heitinga (Ajax)

Dennis van der Ree (Cambuur)

Aleksander Rankovic (Sparta)

drijfstak voetbal in z'n geheel moet zich beseffen dat zij zelf heel belangrijk is voor de ontwikkeling van de coach van de toekomst. Nu vragen wij niet dat straks wedstrijden in het betaalde voetbal almaar moeten worden gecoacht door een trainer-in-opleiding, maar er moet op z'n

minst constructief worden meege-
dacht om creatieve oplossingen te
verzinnen voor dit vraagstuk. De
meeste clubs en trainers zien daar
gelukkig wel het belang van in.'

Zes kerntaken

Marco Bout: 'Tot vorig jaar kenden
we vijf kerntaken van een trainer-
coach die werden beoordeeld in een
Proeve van Bekwaamheid.

1. Het geven van trainingen
2. Het coachen van wedstrijden
3. Het begeleiden van spelers
4. Het managen van het begelei-
dingsteam
5. Het ondersteunen van voetbal-
technisch beleid en netwerken

Dat zijn er nu zes geworden. Erbij
gekomen is: het vergaren, ontwikke-
len, toepassen en delen van voetbal-
kennis. Dat heeft alles te maken met
de ontwikkeling van de maatschap-
pij in het algemeen of de voetbalwe-
reld in het bijzonder. Men moet goed
kunnen omgaan met informatie. Het
is aan de trainer-coach om te beoor-
delen welke data relevant zijn en
hoe hij er het best aan kan komen
om ze vervolgens in zijn praktijk te
kunnen toepassen richting staf en/of
spelers.' (op de website van De Voet-
baltrainer vindt men nu het volle-
dige kwalificatieprofiel van Trainer-
Coach UEFA Pro)

Jaarlijks

Marco Bout: 'We willen de opleiding
UEFA Pro in de toekomst jaarlijks
gaan verzorgen in plaats van om het
jaar. We selecteren daarbij op basis
van startbekwaamheid. We proberen
daarbij de inschatting te maken wie
de opleiding op een goede manier
kan afronden. Wie kan uiteindelijk
de zes Proeven van Bekwaamheid
(PVB's) met succes afleggen? Het
afgelopen jaar hebben we 28 geïnte-
resseerden op gesprek gehad in het
voortraject, van wie er dus veertien
zijn aangenomen als deelnemers.'

Docent Dennis Demmers

*Dennis Demmers is
docent bij de oplei-
ding UEFA Pro, die
dit jaar een andere
opzet heeft gekregen.
Deze verandering
was de vorige oplei-
ding al ingezet en is*

*nu nog verder ontwikkeld. Dat is een
leerproces voor iedereen, maar de bood-
schap is duidelijk: een opleiding zoveel
mogelijk op maat met veel uitvoering in
de praktijk.*

Dennis Demmers: 'De achterliggende
gedachte van de opzet is dat we de
theorie praktischer maken. Voetbal
is een ervaringsvak. Het leerteam
(hiervoor door Marco Bout toegelicht,
red.) is hierbij vrij groot. Je hebt de
club, de experts, de docent en de
leercoach. Dat is waar de deelne-
mers continu input vandaan kun-
nen krijgen. De deelnemers worden
vaker door de docent en leercoach
bezocht bij de clubs en hebben min-
der centrale bijeenkomsten in Zeist.
Bij de clubs komen de verschillende
kerntaken aan bod. Zo krijgen deel-
nemers inzicht hoe bepaalde on-
derdelen bij die club zijn ingericht.
Zo komt bijvoorbeeld de Technisch
Directeur vertellen over het selectie-
beleid, samenwerking met het be-
geleidingsteam, de transferwindow,
enz. De hoofdtrainer vertelt over
het ontwikkelen van een speelwijze,
het samenstellen van het begelei-
dingsteam, het ontwikkelen van het
begeleidingsteam en van spelers. Het
Hoofd Scouting geeft input over het
scouten van spelers. De Algemeen
Directeur over beleid enz.'

Sturing

Dennis Demmers: 'Aan de deel-
nemers wordt gevraagd binnen de zes
kerntaken hun eigen ontwikkeldoe-
len op te stellen, voor de korte en/of
lange termijn in het opleidingsjaar.
Dat is zeker niet makkelijk. De deel-
nemers worden gedwongen na te

denken over kwaliteiten en verbeter-
punten passend bij de zogenaamde
beheersingscriteria van de trainer-
coach UEFA Pro. Hoe het ook gaat,
het is aan ons als docenten om bij
te sturen en te ondersteunen waar
nodig. Het is onze taak om het maxi-
male uit iemand te halen.

Het begint bij: wat wil ik nu gaan
leren, binnen de opgestelde kern-
taken? Wat zijn de werkprocessen
die horen bij de kerntaken? Kijk je
alleen dicht bij huis bij je eigen club,
of verbreed je je referentiekader
en kijk je verder om je heen? Dat
kost tijd en energie, maar dat mag
natuurlijk ook! Dit jaar hebben ze
de kans om deuren te openen die
normaal misschien niet opengaan.
Wij benadrukken dit ook. Gebruik dit
jaar maximaal om jezelf te ontwik-
kelen.'

Maatwerk

Dennis Demmers: 'De opdrach-
ten zijn open geformuleerd. Er is
niet één weg die naar Rome leidt.
De KNVB heeft wel te maken met
de richtlijnen voor de UEFA Pro-
opleiding vanuit de UEFA. Dit is het
kader en daarin staan de te halen
einddoelen beschreven. Om deze
doelen te bereiken begeleiden wij de
deelnemers in het leerproces vanuit
de visie op leren die we bij de KNVB
hebben. Binnen het aangereikte ka-
der kan de deelnemer de opdrachten
aanvliegen zoals hij of zij dat wil,
als het maar aansluit op het doel.
De manier van aanleveren van de
opdrachten is vrijgelaten om zo elke
deelnemer de kans te geven om het
op zijn of haar manier uit te kunnen
werken wat past bij wie ze zijn. Dit
kan variëren van een papieren ver-
sie in Word tot het filmen van jezelf
voor een whiteboard. Soms is er een
duwtje in de rug nodig om tot een
goede eerste aanzet te komen, maar
de kracht is dat er meer over inhoud
gesproken kan worden dan over
lay-out of formats. Het moet geen
belemmering vormen als je meer
moeite hebt om dingen op papier te
krijgen.'

Deelnemer Willem Weijs

Willem Weijs is als assistent-trainer bij het eerste elftal van NAC Breda dit seizoen begonnen aan een langgekoesterde ambitie: het behalen van het UEFA Pro-

diploma. De opbouw tot deze stap heeft hem via veel jeugdteams geleid naar een plek in het betaald seniorenvoetbal.

Willem Weijs: 'Ik ben begonnen als trainer-coach toen ik zelf in de toenmalige D'tjes van mijn eerste amateurclub SVEB speelde. Ik denk dat ze konden zien dat ik een passie voor voetbal en een bepaalde aanleg had, technisch onderlegd was. Ik wist niets van training geven maar vond het leuk om met die jongens en meisjes contact te maken en training te geven. Ik heb daarna oudere teams getraind bij meerdere amateurclubs in de regio. Op een gegeven moment ben ik via Pepijn Lijnders in Amerika terechtgekomen, bij het voetbalkamp dat Frans Hoek daar had opgezet. In die periode kreeg ik een stageplek bij PSV. Na een jaar ben ik parttime in dienst gekomen en na nog een jaar fulltime. Daarna ben ik zes jaar bij PSV gebleven, als trainer bij de F'tjes en E'tjes en als techniektrainer binnen de hele opleiding. Daarna was ik toe aan een nieuwe uitdaging en ging ik bij Ajax in de jeugdopleiding werken, waar ik vier jaar voornamelijk in de middenbouw actief was. Mijn ambitie groeide echter richting het seniorenvoetbal. Mijn keuze voor NAC daarna was dan ook mede met oog op de toekomst, om de kans te vergroten dat ik werd toegelaten tot UEFA Pro, omdat je daarvoor wel ervaring moet hebben bij de Onder 19 of een Jong of eerste elftal. Nu ben ik assistent-trainer van Ruud Brood en mijn takenpakket is zo breed als ik maar wensen kan. Ik ben ook blij dat ik bijvoorbeeld minimaal twee trainingen per week kan verzorgen.

Maar verder houd ik me ook bezig met wedstrijdanalyse, videobesprekingen, tactische besprekingen en extra trainen met individuele spelers.'

Toelatingsprocedure

Willem Weijs: 'Ik vond het een pittige toelatingsprocedure, waar ik overigens volledig achter sta. Ik vind dat de lat hoog moet liggen en als je eenmaal toegelaten bent, je gewoon je werk moet doen en dan vind ik het ook bijna 'logisch' dat je slaagt als je blijkt geeft van je eigen doorontwikkeling. We moesten onder meer een intelligentietest afleggen, een test op het gebied van persoonlijkheidskenmerken en een voetbal- en managementgesprek voorbereiden. Ik had het managementgesprek met Robert Eenhoorn, die is echt goed gaan doorvragen, waarschijnlijk om te kijken of ze je uit balans kunnen brengen. Prima, want dat hoort erbij.'

Groepsbijeenkomsten

Willem Weijs: 'De deelnemers met wie ik een groep vorm zijn Dirk Kuijt (Feyenoord), Kristof Aelbrecht (Jong PSV/Fortuna Sittard) en Virgilio Teixeira (ADO Den Haag). De leercoach is Gerard Marsman, en Dennis Demmers is de docent. Wat betreft de groepsbijeenkomsten zijn we eerst bij mijn club NAC samengekomen. Ik heb training gegeven en sprekers geregeld. Dat waren Hoofd Scouting Peter Maas, waarbij we de koppeling hebben gemaakt met Technisch Directeur Tom van den Abbeele. Zij kwamen vertellen over het op te zetten scoutingsapparaat en het beleid dat gevoerd is na de degradatie om een team samen te stellen om te promoveren. Vervolgens had ik Robin Adriaansen uitgenodigd, onze fysieke expert, die heeft verteld hoe wij omgaan met fysieke training.

Daarna zijn we bij ADO geweest, bij Virgilio Teixeira. Hij gaf training aan het eerste elftal en dat hebben we later besproken tot in de kleinste

details. Alles heel constructief met elkaar, om er beter van te worden en je voor te bereiden op zaken die gevraagd worden bij je Proeve van Bekwaamheid, voor het onderdeel training geven in dit geval. Bij ADO hebben we ook een gesprek gehad over data, meetapparatuur en over het thema 'flow'.

We zijn ook al bij PSV geweest, waar Kristof Aelbrecht training heeft gegeven. We kregen daar een rondleiding op het nieuwe complex en Ernest Faber heeft een presentatie gegeven over krachtenvelden en zijn samenwerking met de directie. Hij sprak over zijn eigen ervaringen bij NEC, FC Groningen en FC Eindhoven. Hij deelde veel praktijkvoorbeelden en gaf praktische tips. Dat leer je niet op een 'gewone' opleiding, dat moet je echt ervaren. Stel dat je ergens gevraagd wordt om hoofdtrainer te worden, waar kun je dan allemaal aan denken, waar moet je rekening mee houden voordat je 'ja' of 'nee' zegt. Ik vind dat kijken in de keuken erg leerzaam, je ziet echt de verschillen in de werkwijzen tussen de clubs en je neemt van iedere club wat mee.'

Op de website van De Voetbaltrainer vertelt Willem Weijs over de manier waarop hij invulling geeft aan zijn leerdoelen en wat zijn visie op de rol van hoofdtrainer is.

Leercoach Gerard Marsman

In het UEFA Pro-traject is er een aantal bezoeken momenten van zowel de docent als de leercoach. Gerard Marsman is de leercoach van Willem Weijs en kwam in die hoedanigheid op bezoek bij NAC Breda voor het bijwonen van een training. Niet om te beoordelen, maar om te spiegelen.

Gerard Marsman: 'De leercoach ondersteunt en daagt uit. Hij helpt de deelnemer ideeën te ordenen, na te denken en onafhankelijk tot beslissingen te komen. De leercoach deelt zijn ervaringen en lessen, maar vertelt niet hoe dingen gedaan zouden moeten worden. Ook duwt hij niet in een bepaalde richting. De leercoach laat zich leiden door de wensen en behoeftes van de deelnemer en is zeker niet degene die de (leer-) weg bepaalt.'

Open blik

Gerard Marsman: 'Het woord is aan jou. We zijn onbevangen begonnen zonder informatie op voorhand, dus waar wil je het over hebben?'

Willem Weijs: 'Vorig seizoen heb ik bij de Onder 19 een aantal trainers van buitenaf uitgenodigd om gewoon eens te komen kijken bij een training. Om te observeren en te ervaren wat iemand dan ziet. Wat zie je in gedrag bij spelers, in interactie en in de keuze voor oefenstof? Ik ben

benieuwd wat dan opvalt. Ik geloof namelijk heel erg dat ik meteen met verbeterpunten aan de slag zou gaan als ze voor mij duidelijk zijn. Het is echter vaak dat je dingen niet helemaal meekrijgt als je er zelf middenin staat. Je hebt op dat moment immers een andere focus en ziet niet altijd het grote geheel. Dus geloof ik dat je andere dingen gaat zien als mensen van buitenaf komen kijken zonder alles te weten. En iemand van buitenaf zorgt weer voor een frisse blik in vergelijking tot mensen die dagelijks om je heen bewegen. Zo hoop je dus ook dat zo iemand voor scherpe en nieuwe inzichten zorgt.'

Speelwijze vs. speelplan

Gerard Marsman: 'Ik vond de trainingsvormen die je gekozen hebt leuke vormen waar veel beleving in zit. Hierbij geldt natuurlijk: hoe kleiner de vormen hoe makkelijker dat wordt opgepakt. Op het moment dat de vormen groter worden, zie je dat een aantal spelers moeite heeft om in dezelfde beleving te blijven. Had je hierbij de bedoeling om de vormen op elkaar aan te laten sluiten?'

Willem Weijs: 'Nee, dat was niet de belangrijkste doelstelling. De training van vandaag was voor mij geen speelplanontwikkeling. In mijn ogen speelt de komende tegenstander aan het begin van de week namelijk een minder dominante rol. Aan het einde van de week moet het vizier op de wedstrijd, want in betaald voetbal gaat het om het winnen van wedstrijden. Als je op zaterdag speelt, werk je vrijdag en donderdag dus echt naar de wedstrijd toe. Op woensdag en dinsdag kun je er dan al rekening mee houden in bepaalde doelen die je stelt. Maar ik vind wel dat je in het begin van de week in de breedste zin van het woord bezig moet zijn met speelwijze ontwikkelen. Bij mij is dat het toepassen van spelprincipes en alle hulpmiddelen die je daarvoor kunt inzetten. Ik maak daarbij wel echt onderscheid

tussen speelwijze- en speelplanontwikkeling. Het speelplan gaat voor mij richting de volgende tegenstander, terwijl de speelwijze onafhankelijker is van de eerstvolgende wedstrijd die je speelt. Bij speelplanontwikkeling werk ik vanuit bepaalde spelprincipes die dan extra aandacht krijgen. Het verschil met speelwijzeontwikkeling zit hem dan in de aandacht en verdieping. Dus bij speelplanontwikkeling zijn bepaalde of een enkel spelprincipe(s) dominant, afhankelijk van de komende wedstrijd. Terwijl bij speelwijzeontwikkeling er juist meerdere spelprincipes tegelijk getraind kunnen worden, juist omdat ik geloof dat het huidige voetbal zeer dynamisch is en er dus continu tussen principes geswitcht kan worden. De ontwikkeling van je speelwijze is voor mij iets waarbij alle keuzes die je als trainer-coach maakt, in het teken staan van je speelwijze. Dat kunnen spelregels zijn die je hanteert of een bepaalde puntentelling, maar ook de afstanden die een trainingsvorm heeft. Maar bijvoorbeeld ook hoe je tactische en fysieke periodisering eruit ziet. Als je hoog druk wilt zetten zul je als trainer namelijk andere dingen moeten aanbieden dan wanneer je liever inzakt.'

Kracht van stopmomenten

De training bestond uit een warming-up met de inspanningsfysioloog, korte duels 1:2 met vier mogelijkheden om te scoren, een 3:3 vorm met twee ballen in het spel en een partijvorm K+8:K+8.

Gerard Marsman: 'De meeste vragen had ik bij de laatste vorm. Ik heb vooraf geen informatie gekregen dus dan ga je kijken naar wat de bedoeling is en wat ervan terecht komt. Je kiest bijvoorbeeld tijdens de vorm bewust voor een gezamenlijke stop in de rustmomenten waarbij je de jongens bij elkaar haalt voor de coaching. Ben je nu tevreden over de vorm en kwam eruit wat je vooraf had beoogd?'

Willem Weijs: 'Nee, en dat zit hem

in een paar dingen. Direct na de training had ik al het gevoel dat er een paar momenten waren waarbij je het eigenlijk stop moet zetten. Dat begint al met de veldbezetting, waarbij te veel spelers door elkaar liepen. Middenvelders kwamen uit op buitenposities, buitenspelers speelden helemaal naar binnen. Om dat te herstellen heb je al gelijk stopmomenten nodig. Nu hadden we vanwege de planning, ook van de rest van de week, de tijd en ook de rustmomenten vooraf uitgeschreven, dus als je in die beperkte tijd het ook nog stop gaat zetten, gaat het misschien wel heel veel stilliggen. Maar je merkt wel dat die stopmomenten nodig zijn omdat die meteen tot de verbeelding spreken. Dan kom je tot directe beïnvloeding. Nu hebben we die momenten niet en dan heb ik het gevoel dat er gelijk dingen zijn blijven liggen. Maar dat is wel een goed inzicht, dat je ziet wat de kracht van stopmomenten zou zijn.'

Corrigeren

Gerard Marsman: 'Wat verder opviel was dat het bij een nieuwe bal bij de keeper vaak lang duurde voordat iedereen weer in formatie was. Gaandeweg de vorm werd dat erger. Voor een trainer gaat het er alleen om dat je zoiets signaleert en vervolgens bepaalt of en wat je ermee gaat doen. Je kunt bijvoorbeeld eerst wachten tot iedereen in formatie staat voordat je verder speelt. Dat zou een mogelijkheid zijn.'

Willem Weijs: 'We speelden nu met een veld waarin de hoeken zijn afgesneden. Als je met een volledig veld zou spelen, hanteer je de vaste regels. Dus dan neem je corners en ingooien en heb je die wisselmomenten niet. Normaal gesproken zou ik er in deze situatie, dus met afgesneden hoeken, voor kiezen om een trainer op de middenlijn te zetten die de ballen inspeelt. Dan kun je die trainer van tevoren een opdracht meegeven. Als je bijvoorbeeld een VCT-training doet, is het direct

inspelen om de intensiteit te behouden. Maar wil je bepaalde tactische accenten trainen, dan kun je aangeven dat de trainer moet wachten tot iedereen in positie staat voor hij inspeelt. Al is het ergens ook goed om de spelers te confronteren. Een nieuwe bal bij de keeper gaat meestal snel want de doelman wil de vaart erin houden. Sommige spelers hebben daar dan blijkbaar moeite mee. Dan kun je in mijn ogen als trainer twee dingen doen. Of je kunt gaan lopen schreeuwen en het stopzetten, of je kunt het onthouden en het na de training een-op-een met een speler bespreken. Welke keuze je maakt, ligt een beetje aan de doelstelling en hoe je dat wil bereiken.'

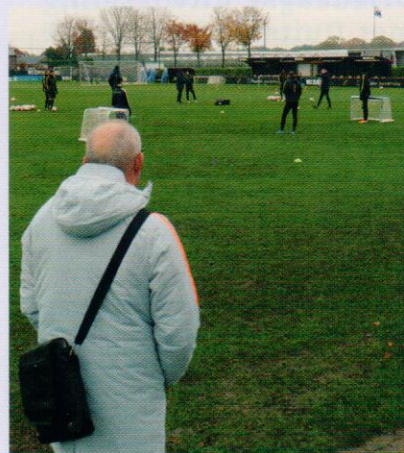
Gerard Marsman: 'Als je praat over corrigeren, is het de kunst om daar de juiste manier in te vinden. Dat kan door iemand daadwerkelijk op zijn donder te geven of door hem later nog eens aan te spreken. Het gaat erom dat je het in de gaten hebt. Ik denk ook dat spelers het echt moeten weten wanneer je als trainer ontevreden bent.'

Positiekeuze

Gerard Marsman: 'Bij de partijvorm sta je aan de zijkant van het veld, is dat een bewuste keuze?'

Willem Weijs: 'Het kiezen van mijn positie tijdens een vorm is echt een persoonlijk leerdoel. Ik heb altijd de neiging om er tussenin te staan en spelers aan te sporen. Misschien komt dit voort uit enthousiasme. Als je het over het ontwikkelen van het speelplan hebt, is het heel belangrijk dat je het geheel blijft overzien, dus dat je het hele veld ziet. Voor mijn ontwikkeling is het dus ook goed om meer aan de zijkant te blijven. Al zou afwisselen misschien ook nog kunnen.'

Gerard Marsman: 'Het is uiteindelijk aan jou als trainer om te bepalen welke positie je nodig denkt te hebben. Soms is dat juist centraal op het veld om spelers aan te sporen. Het mooiste zou zijn als je dan op een

gegeven moment in de vorm afstand kunt pakken om het grote geheel te bewaken.'

Willem Weijs: 'Je moet als trainer denk ik gaan kijken wat er gevraagd wordt. Als je het idee hebt dat er meer pit in een vorm moet, kun je er beter tussenin gaan staan. Als dat wel goed zit, maar je wilt bijvoorbeeld dat de grote afstanden bewaakt worden of dat je laatste lijn gelijk blijft, is het handiger om aan de zijkant te staan. Dat is afhankelijk van de situatie, maar ik weet dat het een valkuil voor me is om in mijn enthousiasme ertussen te gaan staan.'

Gerard Marsman: 'Uiteindelijk is het ook wat het beste bij jou past als trainer.'

Op de website van De Voetbaltrainer kunt u nu ook de verslaglegging lezen van het bezoek van docent Dennis Demmers rondom een wedstrijd van Willem Weijs.

Driedaagse uitwisseling met Duitsland en België

Eind oktober kwamen in het kader van de UEFA Pro-opleiding alle deelnemers uit Nederland, België en Duitsland samen in Zeist voor een driedaagse uitwisseling. Op het pro-

gramma stonden wedstrijdanalyses van de drie landen, training geven aan Jong Utrecht en Utrecht onder 19 en diverse workshops en presentaties van experts. Dennis Demmers was als docent aanwezig bij de driedaagse en blikt terug: 'Hopelijk kan zo'n driedaagse volgend jaar in België of Duitsland gehouden worden.'

Wedstrijdanalyse

Dennis Demmers: 'Vooraf hebben alle deelnemers de opdracht gekregen om een wedstrijd te analyseren. Nederland keek naar Duitsland, België nam Nederland-Engeland (Nations League) als uitgangspunt en Duitsland analyseerde België. Vanuit de analyse moesten de deelnemers ook kijken of er ook iets is opgevalen wat specifiek bij de visie van het land past. Na de presentaties in Zeist kon men elkaar vragen stellen, hetgeen leidde tot interessante discussies.'

Training geven

Dennis Demmers: 'De tweede dag stond de praktijk van training geven centraal. Als uitgangspunt hiervoor werd onder meer genomen dat men trainingsvormen moest verzinnen waarin de samenwerking tussen back en buitenspeler centraal stond tegenover een tegenpartij die met een diepe vleugelverdediger speelt en een vleugelaanvaller die naar binnen komt. Alle subgroepjes presenteerden de trainingsvormen vooraf aan de andere deelnemers. Op de trainingsvelden in Zeist kwamen de Onder 19 en de Beloften van FC Utrecht langs. Nog even los van de inhoudelijke keuze van de trainingsvormen was het ook interessant om te zien hoe, wanneer en wáár op het veld de verschillende trainers coachten om hun doelstelling te bereiken. In de nabespreking ging de discussie ook over de vraag in hoeverre je nu tactisch én voetbalconditioneel kunt trainen. In Nederland vinden we dat dit goed kan, maar de Belgen en Duitsers hadden daar meer beden-

kingen bij. Dat leidde tot mooie discussies, bijvoorbeeld over hoever je een trainingsvorm nog kunt vereenvoudigen waarbij die nog voldoende op de wedstrijdssituatie blijft lijken.'

Experts

Dennis Demmers: 'Na de nabespreking van de praktijk volgden nog twee presentaties van experts. De eerste was van Jakko Slot van SciSports (zie ook De Voetbaltrainer 245, red.) over het gebruik van data binnen voetbal. Voor aanstaande (hoofd)trainers in het betaalde voetbal is het immers van belang om hier voldoende kennis van te hebben, zodat men data kan inzetten bij bijvoorbeeld het scouten van spelers in relatie tot de middelen die je beschikbaar hebt.

Daarna was het de beurt aan Jan Verbeek, die als onderzoeker werkzaam is voor de KNVB. Hij leidde de discussie over nieuwe spelregels in. Wat leveren (mogelijk) nieuwe spelregels op in de praktijk en wat betekent het bijvoorbeeld voor je training? In de training zou je bijvoorbeeld kunnen laten intrappen of indribbelen wanneer je het tempo of de intensiteit omhoog wilt hebben. Over dit soort dingen werden de deelnemers dan aan het denken gezet.'

Trends

Dennis Demmers: 'Op de derde dag presenteerde Kris Van Der Haegen (directeur van de Belgische trainersopleidingen) wat er is opgevallen op het WK 2018 en in de Champions League met betrekking tot het maken van doelpunten. Dan gaat het bijvoorbeeld over de teruggetrokken voorzet die ergens in de zestien wordt afgemaakt. Dit wetende kan men zich dus afvragen of je je meeste afrond oefeningen van buiten het zestienmetergebied moet laten plaatsvinden. Iets anders was de nieuwe doeltrap binnen het zestienmetergebied: hoe kun je daarmee omgaan? Wat zijn argumenten om

Foto's: KNVB Media

wel of niet op te bouwen en hoe kun je dat verdedigen? Daarmee zijn de deelnemers aan het werk gegaan, hetgeen onder meer leidde tot geschikte trainingsvormen.'

Ook deelnemer Willem Weijs blikt terug op de driedaagse in Zeist.

Willem Weijs: 'Van het analyseren van de nationale teams van Nederland, België en Duitsland zijn mij deze drie zaken vooral bijgebleven:

- Belang van veel spelers in de as. De zijkantten meestal enkel bezet. Een buitenspeler komt naar binnen, waarna de back er overheen komt of andersom.
- Omschakelmomenten op zeer hoog tempo.
- Teams of wedstrijden zijn eigenlijk niet meer te vangen in formaties. We kunnen het beter hebben over uitgangsformaties waarbij het veel meer draait om spelprincipes of speelwijze. In deze formaties wordt gespeeld door spelers die multifunctioneel zijn. Met andere woorden: aanvallers moeten ook op een bepaalde manier kunnen verdedigen en verdedigers moeten een bijdrage kunnen leveren aan het aanvallen.

Tijdens de trainingen aan de groepen van FC Utrecht was het interessant om te zien hoe de Duitse en Belgische deelnemers de trainingsvormen organiseerden, hun stopmomenten al dan niet kozen en wát ze dan vervolgens zeiden. De trainingen werden op video opgenomen en door het noteren van tijdcodes konden we bespreekpunten voor tijdens de evaluatie zichtbaar maken. Daarin bespraken we onder meer de zaken die 'altijd' in een trainingsvorm moeten terugkomen: hoge intensiteit, scoren, winnen en verliezen, het zelf keuzes maken door spelers en bepaalde spelprincipes die het fundament vormen van je speelwijze.'

Deelnemer Rick Kruys

Foto: Pro Shots

Rick Kruys: 'Toen ik ging voetballen bij Malmö in Zweden ben ik ook gaan meelopen bij hun goed bekendstaande jeugdopleiding. Ik merkte

dat dit door hen enorm op prijs werd gesteld en dat was dus dankbaar werk. Toen ik weer terugkwam in Nederland en bij FC Volendam ging voetballen deed ik de gecombineerde opleiding UEFA C en B voor ex-profs in één seizoen. Ik merkte dat ik heel veel plezier had in het trainen van voetballers en dat ik me hier verder in wilde ontwikkelen. Toen ik als voetballer naar Excelsior ging, werd ik bij vv De Meern trainer van Onder 17 en assistent-trainer bij het eerste team. Weer later werd ik voor een dag in de week trainer van de middenbouw in de jeugdopleiding van FC Utrecht en bood de club mij een driejarig contract aan als jeugdtrainer. Dat zou betekenen dat ik als dertigjarige zou moeten stoppen met profvoetbal en die keuze heb ik gemaakt. Voor de opleiding UEFA A kon ik stagelopen bij Erik ten Hag. In mijn tweede jaar was ik dagelijks betrokken bij het eerste team. Door-deweeks combineerde ik dat met een jeugdteam en in het weekend was ik de assistent die op de tribune plaatsnam om vandaaruit contact te hebben met de collega's op de bank. Nu ben ik assistent-trainer van John van den Brom. Hij is een hoofdtrainer die veel verantwoordelijkheid geeft aan zijn collega's. Hij geeft onder meer aan hoe hij wil dat FC Utrecht voetbalt. De andere twee assistenten Marinus Dijkhuizen en Dennis Haar en ik moeten hier dan de geschikte oefenstof bij bedenken en uitvoeren. Verder analyseer ik onze eigen wedstrijden ten behoeve van de (video)nabesprekingen per individuele speler, linie en/of gehele spelersgroep.'

Start opleiding

Rick Kruys: 'De eerste bijeenkomst voor de opleiding UEFA Pro was vlak voor de play off-finale van FC Utrecht. Een hectische periode, maar in Zeist was dus de eerste kennismaking met de andere dertien deelnemers en de docenten. Het was interessant om ieders eigen verhaal aan te horen, juist vanwege de totaal verschillende achtergronden van iedereen. Tijdens die aftrapbijeenkomst vertelden Berend Rubingh en Remco Oversier over het beleid van een betaaldvoetbalorganisatie en wat daar allemaal bij komt kijken. Ik ben daarna gaan uitzoeken bij FC Utrecht hoe hier de lijnen lopen. Als speler krijg je daar wel wat van mee, maar als (hoofd)trainer is het toch anders. En René Felen vertelde over zijn specialiteit: teamontwikkeling. In dit geval betrof het vooral de teamontwikkeling van het begeleidingsteam.'

Eigen ontwikkeling

Rick Kruys: 'Bij de opleiding UEFA C/B had ik nog sterk het gevoel dat ik de richtlijnen van de KNVB moest volgen, maar bij UEFA Pro werd wel duidelijk dat ik zélf moet zorgen voor mijn eigen ontwikkeling. Natuurlijk wel binnen bepaalde kaders, maar het voelt zeker niet als een keurslijf. Een van mijn leerdoelen is het goed omgaan met de verschillende 'stakeholders' binnen een profclub. Als hoofdtrainer heb je niet één assistent, maar meerdere. Je hebt te maken met fysiek, voeding, medisch, video, data, analyse, supporters, bestuur, sponsors, pers, merchandising, kantoorpersoneel. Ik moet voor mezelf leren bepalen waar ik prioriteiten leg. Ik heb als trainer gewerkt met onder meer Erik ten Hag, Jean Paul de Jong, Dick Advocaat en John van den Brom en dus heb ik kunnen ervaren hoe zij leidinggeven. Het is bijvoorbeeld interessant voor mij om te zien hoe zij omgaan met druk. Ik voel als assistent-trainer ook druk, maar het is toch anders wanneer je leidinggeeft aan een grote organisatie.'

Ik denk dat mijn kracht nu vooral ligt in het analyseren van wedstrijden en het trainbaar maken van doelstellingen die je daaruit haalt. Overigens wil dat niet zeggen dat ik niets meer kan leren op dat gebied, want ook daar kan ik nog steeds stappen maken. Ik heb immers Dwight Lodeweges als leercoach. Hoe mooi is dat! Ik merkte direct dat hij heel gedetailleerd over voetbal kan praten en juist een perfecte leermeester is als het gaat om training geven.

Een van de opdrachten die we deze zomer meekregen was het analyseren van Nederland-Engeland (halve finale Nations League). Ik heb de wedstrijd op video bekeken en mijn eerste bevindingen genoteerd. Met behulp van het programma Sportscode heb ik de wedstrijd gecodeerd in de verschillende teamfuncties. Vervolgens haalde ik nog momenten uit de wedstrijd uit WyScout om te controleren of mijn gedachten klopten.'

Dag op de club

Rick Kruys: 'Een andere opdracht is het organiseren van een dag bij je club. Toen Jessica Torny, Rogier Meijer, Dennis Demmers en Dwight

Lodeweges bij FC Utrecht kwamen, bestond het programma onder meer uit:

- Voorbespreking training; een paar dagen vooraf stuurde ik de training rond naar de mededeelnemers en docenten.
- Training; de training was met de wisselerspelers van de dag ervoor, aangevuld met spelers van Jong FC Utrecht.
- Nabespreking van de wedstrijd tegen VVV; aan de hand van videobeelden heb ik de nabespreking verzorgd. Het was een pijnlijke en onverwachte 1-2 nederlaag tegen VVV, dus dan moet je extra attent zijn als trainer. Deze nabespreking van mij hebben we ook weer nabesproken en Dwight gaf onder meer aan dat het goed was dat ik bewust de interactie zocht met de spelersgroep na een teleurstellend resultaat. Als je interactie opzoekt, moet je als trainer wel goed in de gaten houden dat je wel de lijn van je verhaal kunt vasthouden. Spelers kunnen natuurlijk iets benoemen waar jij het niet per se over wilt hebben.
- Presentatie van John van den Brom over zijn ontwikkeling als trainer.
- Video-evaluatie van de training

van die ochtend; in de nabespreking van de training met de docenten hebben we het gehad over de doelstelling van de training, de hoofdrolspelers, het speelveldgedeelte en het aantal momenten dat ik de doelstelling liet terugkomen. Dan heb je het echt over de details van training geven.

• Presentatie van Dwight Lodeweges over de wedstrijd Nederland-Frankrijk.

Ik ben ook een dag te gast geweest bij Heracles en een dag bij NEC. Op die manier word ik dus vooral beïnvloed door mensen in de praktijk, ieder met zijn eigen visie en werkwijze. Bij NEC kregen we onder meer een presentatie van directeur Wilco van Schaik en bij Heracles kwam Performance Manager Colin de Graaf aan het woord. En Frank Wormuth vertelde over zijn tactische periodisering. Ik denk dat die manier van werken, dus in de praktijk kennis ophalen, heel goed werkt. Ik probeer in ieder geval overal het beste uit te halen en te kijken wat ik kan meenemen naar mijn eigen praktijk. Dit past ook bij mijn streven om mij als trainer voortdurend te blijven ontwikkelen.'

Leercoach Sef Vergoossen

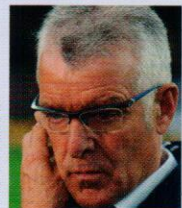

Foto: Pro Shots

Sef Vergoossen is een van de vier leercoaches.

Sef Vergoossen:

'Ik kan alleen heel positief over de nieuwe opzet zijn.

Het eerste verschil: voordat je start, weet je precies wat

Deze nieuwe opzet vraagt van de deelnemers veel verantwoordelijkheid en zelfdiscipline. Je merkt dat de ene deelnemer gericht met zijn ontwikkeltraject bezig kan zijn dan de andere. Dat heeft vooral met de werksituatie te maken. In de groep waarvan ik de leercoach ben, is Kevin Hofland bij Fortuna Sittard bij wijze van spreken 24 uur per dag bezig om bij de laatste drie in de Eredivisie weg te blijven. Dat is toch heel

ningen werkt hij aan de voorkant en voorziet hij wat op het veld gebeurt van uiterst kritische en scherpe feedback. Het gaat immers om het allerhoogste niveau. Een heel bewuste keuze. Het begint al voor de training met vragen als: 'Heb je voor de training je begeleidingsteam zo geïnstrueerd dat de spelers daar voordeel van hebben? Heb je je selectie vooraf voldoende voorbereid op de training die gaat komen, bijvoorbeeld in de kleedkamer met beelden?'

Ik werk meer aan de achterkant. Observeer of wat ik zie, voldoet aan de drie criteria waaraan ook mijn eigen trainingen moesten voldoen: ben je met voetbal bezig, til je individuele spelers naar een hoger niveau en train je vanuit je speelwijze en spelprincipes? Dat laatste is zo essentieel.

Een onderdeel van de opleiding is ook de uitwisseling met de deelnemers aan de hoogste trainersopleiding in België en Duitsland. Eén ding werd me snel duidelijk: ofschoon

'Deze nieuwe opzet vraagt van de deelnemers veel verantwoordelijkheid en zelfdiscipline'

op je afkomt. In mijn tijd bestond de opleiding voor tachtig procent uit trainingen geven. Dat wist je voordat je eraan begon, maar dat was het ook. Aan het einde van een cursusdag kreeg je dertig opdrachten mee naar huis en de volgende keer hoorde je hoe laat je die dag op basis daarvan een training moest geven. Een enkele keer stond een gastspreek geprogrammeerd. Een sportpsycholoog bijvoorbeeld of Kees Jansma over de rol van de media. Maar voor de rest: trainingen, trainingen en nog eens trainingen. Niet te vergelijken met nu, waarbij de aanstaande trainer-coach UEFA Pro bij de start onderzoekt op welke gebieden, gebaseerd op de zes kerntaken, hij goed of nog minder goed is. Op basis van die zelfanalyse geeft hij aan wat hij nog wil bijleren, met wie en hoe. Daardoor bepaal je de inhoud én het niveau van je opleiding. Als een deelnemer kan uitleggen waarom hij voor zijn ontwikkeling op een bepaald gebied een expert nodig heeft en die specifieke kennis hebben de aanwezige docenten of leercoaches niet, dan wordt door de KNVB die expert benaderd en in contact gebracht met de deelnemer.

anders dan de werksituatie van Dave Vos, die als trainer van Ajax onder 17 wat eerder een moment kan plannen om ongestoord aan zijn opleiding te werken. Deelnemers moeten ook behoorlijk theoretisch onderlegd

'Op het hoogste niveau kun je niet volstaan met een "aardige" training'

zijn. Alleen al zo'n eigen ontwikkelprofiel samenstellen is geen alledaagse klus. Daarin hebben we als leercoaches een ondersteunende rol.

Er wordt veel meer van de deelnemers gevraagd dan het uitwerken en geven van trainingen. Maar de praktijk toont aan dat trainingen ook in de nieuwe opzet alle aandacht verdienen. Op het hoogste niveau kun je niet volstaan met een 'aardige' training. Je zult elke keer opnieuw het maximale uit je spelers moeten halen. Dat is zeker in het begin van je loopbaan een immense uitdaging. Bij onze groep vervult Gert Aandewiel de rol van docent. Bij de trai-

de UEFA duidelijke criteria hanteert voor het opleiden van UEFA Pro trainers-coaches is er bij deze twee landen verschil in aanpak. Wij lopen hierin in elk geval duidelijk voor op onze buurlanden.' ⚽

Hoe kun jij spelprincipes optimaal inzetten?

Ons boek 'Trainen op spelprincipes' vertelt je er alles over!

BOEK
'Spelprincipes'
120 pagina's
€ 14,95

Trainen op spelprincipes

De vertaling naar het trainingsveld
voor 10 spelprincipes

Nu al een bestseller!

- ✓ praktische trainingsvormen
- ✓ direct toepasbaar op het veld
- ✓ heldere uitleg en duidelijke tekeningen
- ✓ benadering met wedstrijdsechte trainingsvormen
- ✓ aan te passen naar niveau en leeftijd
- ✓ bestel dit boek via voetbaltrainer.nl/trainersshop

Drukzetten in de passlijn

Organisatie en inhoud

De trainer speelt de bal in op de blauwe speler in het midden. Vanaf dat moment mogen de rode spelers meedelen. Vanaf dat moment mogen de blauwe spelers hun voort van de middencirkel afhaken en drukzetten op de middencirkel (maar het hoeft niet). De blauwe spelers aan de buitenkant blijven in hun vak.

De blauwe middenman probeert een teamgenoot te bereiken door hem in te spelen in het vak. Als dit lukt, mag de speler die de bal ontvangt vanuit het vak scoren in het aangrenzende klein doeltje. De blauwe middenman mag de bal ook zelf vanuit de middencirkel in een doeltje naar keuze schieten.

Veroverd de bal, dan mogen zij scoren op een van de drie kleine doeltjes of door de trainer in te spelen. De drie blauwe spelers aan de zijkant mogen op dat moment hun vak verlaten om een tegendoelpunt te voorkomen.

- 36 -

Coaching

De focus in de coaching ligt op de drie rode drukzetten op de middenman met de bal. Zij oog voor de tegenstander achter zich in het spel. Ze niet in zijn passlijn drukzetten, wordt de bal gespeeld. De coaching richt zich dus op de spelers die weliswaar drukzetten, maar ook over de schouder blijven kijken.

Methodiek

Gaat het drukzetten door rood goed, dan kunnen de vakken voor de blauwe spelers aan de zijkant worden weggehaald. Zij mogen na de eerste inspanning vrij bewegen buiten de cirkel. Zo wordt het inspannings moeilijker om in hun lijn druk te blijven zetten. Rode moeten ze nog beter achter zich kijken om ervoor te zorgen dat de bal er niet langs wordt gespeeld.

Spelprincipe 3 (verdedigen)

In de afgesproken zone fel drukzetten op de bal

- 37 -

Inclusief
praktische
oefenstof per
principe